

СТАНОВИЩЕ

от д-р **Иванка Данева Гайдаржиева** – професор в **Нов български университет**

относно: материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „професор“

в **Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“**

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.4. Социални дейности (Социална защита и социална работа)

В обявения конкурс за „професор“ за нуждите на катедра „Социални дейности“ към Педагогически факултет на Пловдивския университет (ПУ) „Паисий Хилендарски“, обявен в Държавен вестник, бр. 92 от 18.11.2022 г. и на интернет-страницата на университета, участва един кандидат - доц.д-р Людмила Павлова Векова от Катедра „Социални дейности“ ПУ.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със Заповед № РД-21-67 от 18.01.2023г. на Ректора на ПУ съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в университета по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности (Социална защита и социална работа), обявен за нуждите на Катедра „Социални дейности“ към Педагогически факултет. На първото заседание на журито, състояло се на 24.01.2023 г., е взето решение да изготвя становище по конкурса.

Представената от доц. Людмила Векова документация е прецизно подготвена и представена, тя е в изискуемия обем и отговаря на Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Представеният списък на трудовете, които са извън посочените за участие в конкурса за заемане на научната длъжност „доцент“, включва общо 38 публикации, от които се предлагат и приемат за рецензиране 33 публикации, свързани с конкурса за „професор“, включващи научни трудове - 1 монография, 30 статии, а също и 2 учебника. Не се рецензират 5 публикации извън проблематиката на конкурса, включващи 3 статии и два доклада, публикувани в сборници от проведени научни конференции. Представен е списък с 9 проекта, в които доц. Векова е участвала, като за тях са представени служебни бележки и други документи, удостоверяващи нейното участие. На английски език в наши и чуждестранни списания са 5 на брой от представените за рецензиране публикации, останалите са на български език. Всички публикации са самостоятелни. Запонаването с публикации при хабилитирането показва, че представените за настоящия конкурс трудове не съвпадат съдържателно и са развитие на идеи.

Кратки биографични данни на кандидата

Людмила Векова завършва специалност „Икономика на труда“ през 1983 г. и придобива ОКС „Магистър“. След успешно защитена дисертация през 1991 г. ѝ се присъжда ОНС „Доктор“, а от юли 2011 г. е с научно звание „Доцент“.

Научната, научно-приложната и педагогическата дейност на доц. Векова обхващат проблеми на социалната защита и социалната работа с акцент върху съвременните предизвикателства и новостите в научен и научно-приложен аспект. Научните постижения на доц. Векова обхващат въпросите от образованието по социални дейности до практическите компетенции, от теоретико-методологичните и регулаторни аспекти до решаване на конкретни практическо-приложни задачи в областта на социалното осигуряване и социалното подпомагане, допълнителното пенсионно осигуряване и управлението на човешките ресурси.

Те са свързани както с доразвитие на известните или новопоявили се проблеми в отделните сфери, така и с конкретните методологически и методически подходи за тяхното решаване.

Като обобщаваща характеристика може да се отбележи, че доц. Векова е реализирал се учен, научен ръководител, мениджър и преподавател в областта на социалната защита и социалните дейности. Това проличава и в нейните публикации, в които се дефинира точно научно-приложния проблем и се предлагат практически способи за решаването му. Това неминуемо се е отразило и в изследователската ѝ работа по шест проекта като член на колектива.

Периодът след хабилитирането ѝ е активен творчески период по отношение на публикации, участия в проекти, брой цитирания, участия в международни и национални конференции, в редакционен съвет, в редколегия, в Комисията по осигурителни отношения към МТСГ. Доц. Векова е и Председател на УС на Сдружение „Българска асоциация за образование по социална работа”.

Лични впечатления

Познавам кандидатката отдавна, тъй като бяхме колеги в практиката в сферата по управление на пенсионни фондове, имах представа за научните ѝ публикации и изяви, но не съм се запознавала в детайли с нейната научноизследователска и педагогическа работа до настоящото становище. Считаю, че тя от неширокия кръг изследователи, работещи по проблемите на социалната защита и социалните дейности в нашата страна. Убедено мога да твърдя, че доц. Векова е високо уважаван експерт в социалноосигурителната сфера и нейното мнение по широк кръг практически въпроси високо се ценят.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност

Людмила Векова е преподавател с дългогодишен опит – над 30 години. Тя е ръководител на Катедра „Социални дейности” след обособяването ѝ от Катедра „Педагогика, психология и социални дейности” на ПУ и досега. В качеството ѝ на ръководител на катедрата има големи заслуги за нейното създаване. Тя е автор на учебните планове за ОКС „Бакалавър” и ОКС „Магистър”, също и на документацията по акредитацията на докторската програма „Социални политики и социална работа” към катедрата.

Всички преподавани от доц. Векова дисциплини са в сферата на социалната защита, социалните дейности и социалната политика: Система за социална защита; Мениджмънт на социалните организации; Социално предприемачество; Социални политики за хора с увреждания; Социален мениджмънт и социален маркетинг; Социална компетентност; Управление на човешките ресурси в социалните дейности; Мениджмънт за организационно развитие и др. Тези курсове се преподават в две катедри. В хода на преподаването прилага съвременни методи на обучение, базирани на информационните и комуникационни технологии.

Кандидатът е представил два учебника, касаещи системата на пенсионното осигуряване /първа част/ и допълнителното пенсионно осигуряване /втора част/. Запознаването с тях убеждава, че те обезпечават изцяло подготовката на студентите от бакалавърска и магистърска степен в няколко курса, а също могат да бъдат изключително полезни и за докторанти и практики, тъй като представят широк кръг от проблематика – от теоретичните постановки и философията, конституирането и развитието на пенсионноосигурителния модел в нашата страна до регулаторните и методически аспекти на тази дейност.

През последните 10 години е осъществила научно ръководство на 40 дипломанти. Тя е научен ръководител на трима докторанти, на двама от които са предстои публична защита.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Наукометричната характеристика на публикациите за конкурса за „професор” включва следните групи:

- хабилитационен монографичен труд;
- 5 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни бази данни с научна информация (Scopus и/или Web of Science), в т.ч. 3 публикации на английски в сборници от участие в научни форуми и 2 статии на български език;
- 3 научно рецензирани статии в индексирани национални списания;
- 5 научно рецензирани статии в научни трудове на университети;
- 17 научно рецензирани и публикувани в сборници доклади от научни форуми (национални, с международно участие и международни научни форуми);
- 2 рецензирани учебника.

От приложената таблица за минималните национални изисквания /по показатели/, произтичащи от ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на ПУ е видно, че кандидатът значително ги превишава.

Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

Научните интереси на кандидата обхващат широк кръг от теми, насочени основно, но не само в областта на социалната защита и социалните дейности. В по-конкретен план нейните изследвания са насочени към: образованието по социални дейности и необходимите практически компетенции за тях; регулаторните аспекти и решаването на конкретни практическо-приложни задачи в областта на социалното осигуряване и социалното подпомагане; допълнителното пенсионно осигуряване и управлението на човешките ресурси; социалното предприемачество и социалните иновации. Те са свързани както с доразвитие на известните или новопоявили се проблеми в отделните сфери, така и с конкретните методологически и методически подходи за тяхното решаване, приложени в научно-изследователските проекти, в които доц. Векова има участие.

1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси

Хабилитационният труд на кандидата „Социална защита при безработица (Социална работа с безработни лица) (2022) представлява системно и многоаспектно изследване на социалната защита при безработица, съдържащо подсистемите на социалното осигуряване срещу риска „Безработица”, социалното подпомагане на безработни лица и политиките на трудовия пазар с оглед заетост. Монографичния труд на доц. д-р Людмила Векова се отличава с изключителна актуалност, отговарящ на потребностите на съвременното, като в него се съчетават високи теоретични със задълбочени методологически и практически познания, което резултира в широката му практическа полезност. Следва да се подчертае, че досегашните монографични изследвания са насочени към някои от подсистемите на социалната защита при безработица, а в този хабилитационен труд са обхванати всички нейни подсистеми, които се разглеждат в развитие и в контекста на съвременните предизвикателства пред социалната сигурност.

Основните теоретико-методологични направления на изследването включват логически взаимосвързани и следователно предопределящи се тематични области: концепцията за системата за социална защита и основни фактори, обуславящи съвременните предизвикателства пред нея и водещите проблемни аспекти; социално-икономическите аспекти на безработицата и тенденциите в нейното изменение за периода 2004-2021г. в България; осигурителният риск безработица-теоретични, регулаторни аспекти и тенденции за 2004-2021 г. в нашата страна, възможности за доброволно осигуряване; съдържателни характеристики на социалното подпомагане – помощи и услуги; проблемни аспекти на

провежданите политики на трудовия пазар в контекста на подкрепата на безработните в България; изследване на алтернативни форми за осигуряване на заетост-концептуална основа, регулация, проблемни аспекти; характеристика на функционирането на системата на защита при безработица посредством осъществяване на социалната работа с безработни лица.

В монографичното изследване на доц. д-р Людмила Векова се съдържат приноси с теоретико-методологичен характер и приноси с практико-приложен характер, които синтезирано могат да бъдат представени в следните направления:

1.1. Като относим към допълването и обогатяването на теоретико-концептуалните рамки при изследване на социалната защита са анализът и систематизацията на теоретичните основи на понятието „социална защита“ на населението, а също и на негови приложни определения, въз основа на който са формулирани същностни характеристики и цели. Изразена е авторска концептуална позиция по отношение на дефиниране на същност, съставляващи и насоченост.

1.2. Във връзка с пространното разглеждане на безработицата като процес се аргументира схващането за необходимостта социалната защита при безработица да се разглежда като система от елементи (включващи социалните сфери-осигуряване и подпомагане, политиката на пазара на труда), форми и методи за въздействие, регулативна основа и организационна структура, а постигането на нейните цели предполага спазване на определени принципи

1.3. Обосновава се обхвата на социалната защита от позициите на системния подход като включващ социалното осигуряване, социалното подпомагане и интервенциите на пазара на труда, представляващи взаимосвързани подсистеми с оглед постигане на определено равнище на социална сигурност. Анализирани са от научно-теоретичен и методологичко-методичен аспекти становищата на изследователи, а също така и прилагани от институции и в практиката определения за активната политика на пазара на труда, за същностните характеристики и специфики на социалната работа с безработни лица. Предложени са обосновани собствени виждания за дефиниции, аспекти и насоченост.

1.4. Осъществен е обширен и задълбочен преглед на законовата уредба на общественото осигуряване при безработица от 2001г. досега, в т.ч. и на осигуряването и изплащането на обезщетенията при настъпване на този осигурителен случай, на активната политика за защита при безработица и нейните основни направления. Анализът на законовата и подзаконовата нормативна уредба и на статистически данни за посочения период са основа за очертаване на собствена позиция на авторката, аргументиране на тенденции на изменение и открояване на проблемни аспекти.

1.5. С практико-приложен характер са характеристиките на алтернативните форми за осигуряване на заетост на рисковите групи с оглед ограничаване на безработицата като социалното предприемачество, социалните предприятия, центровете за защитена заетост и социално подпомагане, както и оценката на предприетите мерки за ограничаване въздействието на здравната криза върху трудовия пазар. Като логическо продължение на изследването е очертаването на предимно регулаторните аспекти на съществуващата, но неизползвана досега законова възможност за осигуряване за безработица в допълнителни доброволни фондове за безработица и/или професионална квалификация.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „доцент“.

Научните приноси в статиите и научните доклади на доц. Векова могат да се обобщят в следното:

2.1. Приноси с теоретико-методологичен характер:

Първо, систематизирани са социалните дейности в рамките на всяка една подсистема на социалната защита срещу безработица и са разгледани подробно техните функции (20 и 30).

Второ, предвид значимостта на пенсионното осигуряване в системата за социална защита на населението в нашата страна е характеризирани българския пенсионен модел с акцент върху капиталовопокривната му част. Въз основа на анализ на регулаторния режим и на развитието на капиталовото осигуряване в България са открити проблеми на пенсионния модел в страната. (8, 23, 32 и 33).

2.2. Научно-методологически и приложни приноси:

Първо, Изразено е аргументирано становище относно осигуряването в универсални пенсионни фондове. Анализирани са спецификата и практическите аспекти на общественото осигуряване при бременност и раждане, а също така и по отношение на заетите в сектори „Сигурност” и „Отбрана” и на заетите в училищното образование. (6,10 и 25).

Второ, изследвани са основните фактори и процеси, стоящи в основата на мениджмънта на социалната работа в нашата страна и в заедно с това представляващи съвременните предизвикателства пред практическите дейности в системата за социална защита. Характеризирани са законовите изменения в сферата на социалното подпомагане и главно тези, свързани с относително по-ограничено изследван предмет-социалните услуги. (20,30,26 и 27).

Трето, акцентира се върху характеристиките на социалните предприятия, разкриващи техния потенциал за подобряване на заетостта и за социално включване на рисковите групи. Изследването на проблемни области води до обосновани конкретни препоръки за развитие на предприемачеството в социалната сфера, предвид съществуващите приципни възможности на социалните иновации (3, 7 и 19).

Четвърто, цялостно е разработен актуалният проблем за въздействието на фактори и процеси от демографски, икономически и социален характер върху спецификата на компетенциите в социалната сфера. Анализирани са ефектите на тези фактори и процеси върху необходимите промени на професионалните компетенции на социалните работници и са открити тези, които са задължителна предпоставка за успешна професионална реализация в социалната сфера. (3, 14,26).

Пето, въз основа на анализ на процеса на обучение в професионално направление „Социални дейности” са систематизирани нерешени въпроси и са посочени конкретни предложения за неговото подобряване. Цялостният характер на изследванията в тази сфера обхваща и професионалната реализация на завършилите това професионално направление. (9, 13,15,29).

Изследваните от кандидата проблеми се отличават с ясно формулирана теза, задълбочени проучвания и постигнати конкретни резултати с полезни за науката и практиката обобщения, изводи и препоръки.

Публикациите, съдържащи цитирания са представени на хартиен носител и като електронно сканирано копие. След проверка на източниците се установиха 34 позовавания на публикациите на доц. Векова в т.ч. 5 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световни бази данни за научна информация, 4 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране, а останалите 26 са в издания с научно рецензиране или рецензии в нереферирани рецензирани списания. Този сериозен отзвук означава, че кандидата е признат като учен.

Оценка на личния принос на кандидата

Всички публикации, представени за конкурса считам за лично дело на кандидата. При техния преглед не са открити доказателства и/или установени сигнали за нарушения на авторски права на други изследователи към момента на изготвяне на настоящото становище.

3. Критични забележки и препоръки

Представените за рецензиране публикации са разработени на фундаментална теоретична и емпирична основа, съдържащите се в тях тези и практически препоръки са аргументирани. Нямам конкретни критични бележки по съдържанието на научните трудове на кандидата. Към бъдещата научноизследователска и преподавателска дейност на доц. Векова могат да се отправят следните препоръки: да продължи да съчетава успешно изследователската и преподавателската си работа с дейността си на експерт; да разшири изследванията си в направления, свързани със стратегическото управление на икономиката; да увеличи международните си изяви.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Постигнатите от доц.д-р Людмила Павлова Векова резултати в учебната и научно-изследователската дейност, отговарят изцяло на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, правилника за неговото прилагане и на допълнителните изисквания на Педагогически факултет, приети във връзка с Правилника на Пловдивски университет за приложение на ЗРАСРБ.

Научните публикации на кандидата по обявения конкурс съдържат оригинални теоретични, методологически и практико-приложни приноси като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа.

Запознаването с материалите и научните трудове, представени в конкурса, анализът на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси са аргументите и основанието да дам положителна оценка и да препоръчам Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогическия факултет за избор на доцент Людмила Павлова Векова на академична длъжност „професор” в ПУ „Паисий Хилендарски” по област на висше образование 3. Социални, икономически и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности (Социална защита и социална работа).

10 март 2023 г.

проф.д-р Иванка Данева